

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje: Hanfa) zaprimila je 8. travnja 2021. zahtjev za izdavanjem mišljenja društva Plati me d.o.o. (dalje: Podnositelj zahtjeva) vezano uz primjenu odredbi članka 2. točke 2. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN br. 140/05, 154/11 i 12/12, dalje: Zakon o Hanfi) u svezi uspostavljanja digitalne platforme PlatiMe.hr.

Prema navodima iz zahtjeva, PlatiMe.hr je digitalna platforma koja je zamišljena kao oglasna ploča na kojoj bi Pošiljatelji elektroničkih računa (vjerovnici) imali mogućnost izlaganja izdanih i po Primatelju elektroničkih računa (dužniku) zaprimljenih i potvrđenih, dospjelih i nedospjelih računa, uz iskazivanje željene prodajne cijene po kojoj bi Pošiljatelji ustupili svoja potraživanja Otkupiteljima. S druge strane, Otkupitelji, među kojima i financijske institucije, imali bi mogućnost dati ponude za otkup i otkupiti dospjela i nedospjela potraživanja (račune). Platforma bi na taj način imala cilj povezati ponudu i potražnju, a imala bi mogućnost potpisivanja tipskih elektroničkih ugovora (eUgovora) o ustupu potraživanja te bi na taj način omogućila transparentno sklapanje ugovora za sve dionike procesa prijenosa tražbina. U radu platforme će sudjelovati društvo Plati me. d.o.o. kao upravitelj platforme, Pošiljatelji i Primatelji elektroničkih računa te Otkupitelji financijske institucije, kao i drugi u ulozi Otkupitelja koji će davati ponude za otkup dospjelih i nedospjelih potraživanja.

U odnosu na sve gore navedeno, Podnositelj zahtjeva ističe kako on ne vrši otkup niti sudjeluje u financijskim transakcijama, već služi kao svojevrsna oglasna ploča te ga u svezi s tim zanima **predstavljaju li gore opisani model rada te Podnositelj zahtjeva kao Upravitelj platforme subjekt nadzora u smislu odredbe članka 2. točka 2. Zakona o Hanfi te podliježu li s tim u vezi regulativi i nadzoru Hanfe.**

S obzirom na to da predmetni upit upućuje na nužnost poticanja, organiziranja i nadgledanja mjera za učinkovito funkcioniranje financijskih tržišta u smislu ujednačavanja postupanja subjekata nadzora iz članka 2. točke 2. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (Narodne novine br. 140/05 i 12/12) postupa se kako slijedi.

Na temelju odredbe članka 15. točke 4. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga Hanfa je na sjednici Upravnog vijeća održanoj 6. svibnja 2021. donijela

SLUŽBENO STAJALIŠTE

I. Člankom 15. točkom 1. Zakona o Hanfi propisano je da je u obavljanju javnih ovlasti Hanfa ovlaštena donositi provedbene propise na temelju toga Zakona, zakona koji uređuju tržište kapitala, investicijske i druge fondove, preuzimanje dioničkih društava, mirovinska osiguravajuća društva, osiguranje i reosiguranje te financijske usluge, kao i drugih zakona kada je to tim zakonima ovlaštena, a stavkom 2. istog članka propisano je da je Hanfa ovlaštena obavljati nadzor nad poslovanjem subjekata nadzora utvrđenih u propisima iz točke

1. ovoga članka te pravni osoba koje se bave poslovima faktoringa, osim ako ih banke obavljaju unutar svoje registrirane djelatnosti i nalagati mjere za uklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

Nadalje, točkom 2. članka 2. Zakona o Hanfi propisano je da su subjekti nadzora Hanfe sve pravne ili fizičke osobe koje se bave pružanjem financijskih usluga, savjetovanjem na financijskom tržištu, prodajom, posredovanjem ili upravljanjem imovinom korisnika financijskih usluga. O kojim se poslovima radi, detaljnije je definirano sektorskim propisima koji su u nadležnosti Hanfe.

Slijedom navedenog, obzirom da se opisani poslovni model ne može okarakterizirati kao pružanje financijske usluge, Hanfa je mišljenja da Upravitelj platforme s te osnove nije subjekt nadzora Hanfe u smislu članka 2. točke 2. Zakona o Hanfi.

II. Iako Upravitelj platforme nije subjekt nadzora Hanfe, on je osoba koja raspolaže informacijama koje su Hanfi potrebne da bi mogla utvrditi obavljaju li se poslovi faktoringa u skladu s propisima, te je dužan surađivati u postupku nadzora.

Naime, prema opisanom poslovnom modelu, putem platforme PlatiMe.hr između ugovornih strana (Pošiljatelja i Otkupitelja) **može doći do sklapanja pravnog posla faktoringa** kako je propisano člankom 4. a u vezi s člankom 2. točkom 13. Zakona o faktoringu (NN br. 94/14 i 85/15; dalje: ZOF), prema kojima se u članku 4. posao faktoringa definira kao pravni posao u kojemu pružatelj usluge faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres, a odredbom članka 2. točkom 13. ZOF-a predmet faktoringa je definiran kao postojeće i/ili buduće, nedospjele, cijele ili djelomične novčane tražbine proizašle s osnove isporuke dobara i/ili pružanja usluga od strane poslovnih subjekata u tuzemstvu ili inozemstvu.

Sukladno odredbama članka 18. ZOF-a, poslove faktoringa kao poslovnu djelatnost na kontinuiranoj osnovi mogu obavljati samo faktoring društvo koje je upisano u sudski registar na temelju odobrenja Hanfe, faktoring-društvo iz druge države članice iz članka 59. ZOF-a, podružnica faktoring-društva iz treće države i faktoring-društva iz druge države članice iz članka 61. ZOF-a ili kreditna institucija. Ako se u ulozi Otkupitelja može pojaviti i drugi subjekt, te ukoliko ti subjekti mogu putem platforme vršiti otkup nedospjelih tražbina na kontinuiranoj osnovi, postoji mogućnost da aktivnosti takvog pojedinog Otkupitelja na platformi **prijeđu u neovlašteno obavljanje poslova faktoringa.**

III. Hanfa smatra da je nužno pravodobno informirati poslovne subjekte koji bi kao Otkupitelji povremeno obavljali poslove otkupa **nedospjelih tražbina putem navedene platforme o tome koje bi se odredbe ZOF-a i u kojim uvjetima mogle primjenjivati na njih, a da takvi poslovni subjekti svojim sudjelovanjem na tržištu ne bi prešli u kontinuirano i pretežito obavljanje tih poslova u odnosu na njihove registrirane djelatnosti te time neovlašteno obavljali poslove faktoringa. Slijedom navedenog, Hanfa smatra da bi Podnositelj zahtjeva morao na istaknutom mjestu na svojoj platformi takvo jasno upozorenje učiniti kontinuirano dostupnim Otkupiteljima i potencijalnim Otkupiteljima.**

Hanfa će kriterije kojima će se voditi kako bi se odredilo kada povremena aktivnost otkupa nedospjelih tražbina može prijeći u obavljanje poslova faktoringa javno objaviti na svojim internetskim stranicama. Ti kriteriji će, u bitnome uzeti u obzir sljedeće:

- je li cilj otkupa nedospjelih potraživanja osiguravanje stalnog izvora prihoda za osobu koja ih otkupljuje,
- je li način otkupa nedospjelih potraživanja strukturiran tako da ima sve elemente ugovora o faktoringu ili ekvivalenta ugovora o faktoringu,
- oglašava li se takva osoba, direktno ili indirektno, kao netko tko otkupljuje nedospjela potraživanja te usmjerava li takve promidžbene aktivnosti prema javnosti ili prema užem skupu potencijalnih klijenata,
- koliko često takva osoba unutar razdoblja od godine dana otkupljuje nedospjela potraživanja te u kojim iznosima,
- provodi li takva osoba poslove otkupa nedospjelih potraživanja na način čija je svrha zaobilaženje obveze licenciranja kao faktoring društva,
- radi li se o djelatnosti ekonomski sličnoj poslovima faktoringa, a koju osoba provodi u sklopu svoje osnovne djelatnosti koja je također podložna licenciranju i nadzoru od strane ovlaštenog tijela.

Ovi kriteriji nisu međusobno isključivi, te će se razmatrati u cjelini, a sve u cilju utvrđenja obavlja li određena osoba poslove otkupa nedospjelih tražbina na kontinuiranoj i pretežitoj osnovi.

IV. Hanfa sukladno članku 75. ZOF-a nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa može provoditi prikupljanjem informacija iz različitih izvora, što uključuje i situacije u kojima postoji sumnja na neovlašteno obavljanje regulirane djelatnosti. Sukladno članku 98. ZOF-a, Hanfa je ovlaštena provoditi i nadzor nad drugim osobama koje osim drugih djelatnosti ili kao jedinu djelatnost obavljaju poslove faktoringa bez odobrenja Hanfe. **S obzirom da Podnositelj zahtjeva kao Upravitelj platforme raspolaže informacijama koje su Hanfi potrebne da bi mogla utvrditi obavlja li pojedini Otkupitelj ili sam podnositelj Zahtjeva neovlašteno poslove faktoringa, Podnositelj zahtjeva je dužan Hanfi na zahtjev omogućiti uvid u poslovnu dokumentaciju i druge podatke iz kojih bi se navedene okolnosti mogle utvrditi.** Ovisno o aktivnostima nelicenciranih subjekata na platformi, moguće je da će Hanfa od Podnositelja zahtjeva takve podatke zahtijevati i na kontinuiranoj osnovi.

V. Ovo službeno stajalište objavljuje se na internetskoj stranici Hanfe.

KLASA: 008-02/21-03/01
 URBROJ: 326-01-70-72-21-3
 Zagreb, 6. svibnja 2021.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman